

Den utvidede utenrikskomite
Møte onsdag den 24. januar kl. 14.10.

Formann: Finn Moe.

Alle komiteens medlemmer var til stede og dessuten utenriksminister Lange, statsråd Langhelle, utenriksråd Skylstad og ekspedisjonssjef Anker.

Formannen: Møtet er sammenkalt for at det eventuelt kunne forelegges nye opplysninger. Jeg gir ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Lange: Det foreligger dessverre ikke så meget nytt som jeg hadde håpet, og vi står derfor stadig i en noe vanskelig situasjon når det gjelder å gi detaljinstruks til vår delegasjon. I går etter møtet her sendte vi en foreløpig instruks, hvor vi sa at vi ikke hadde orientering nok om den britiske regjerings definitive holdning til det amerikanske resolusjonsforslag til å kunne fastlegge noe endelig standpunkt, og vi mente at man måtte ta den nødvendige tid for å få situasjonen helt avklart.

Hvor det gjelder hva det ligger i Pekingforslaget, vet vi ikke noe annet enn de spekulasjonene som blir gjort i pressen. Vår delegasjon i New Delhi har sendt en ny melding i dag hvor den sier at enda er det ikke kommet noe svar på Indias spørsmål i Peking. Den indiske delegertes tale i FN, hvor han meddelte et nytt svar, er basert på tidligere opplysninger. Det fremgår altså av det at man fra den indiske regjerings side har stilt ytterligere spørsmål etter å ha fått det første svar, og dem har man enda ikke fått svar på.

Fra Washington foreligger det en melding om en samtale mellom Hickerson, Assistant Secretary for FN-saker og Morgenstjerne. Hickerson har sagt «at det nå var slutt på den amerikanske regjerings tålmodighet overfor Kommunist-China. En hadde strukket seg lengst mulig for å unngå splittelse av FN og oppnå forståelse, men en var nå klar over at China ikke oppriktig ønsket fred, men bare manøvrerte for å vinne tid og skape tvil og motsetninger innen FN. Tiden var nå kommet til å gi klar beskjed og si noen sannhetsord som mange kanskje ikke ville like. Dette ville bli gjort i den politiske komites møte onsdag 24. januar. Hickerson anså stillingen som meget alvorlig. Han ba meddelt den norske regjering at en inderlig håpet at Norge ville slutte opp om den amerikanske resolusjon og ikke gjøre forskjell på en stor og en liten angriper. Ambassaden hadde ikke mottatt noen endelig underretning om instruks til FNdelegasjonen, og Morgenstjerne sa at den norske regjerings stilling under den nåværende situasjon selvsagt ikke var lett.»

Det tyder på at den amerikanske regjering allerede hadde tatt sitt standpunkt, og at den mener at det siste svar fra China ikke åpner noen nye muligheter, og det bekreftes jo av den melding som er kommet om at det amerikanske senat enstemmig

har vedtatt en oppfordring til de Forente Nasjoner om nå å vedta den resolusjon som foreligger fra amerikansk side.

Vi har fått et telegram om noen betraktninger som James Reston anstiller i gårsdagens New York Times. Det er New York Times' Washingtonkorrespondent, som ansees for å være den best orienterte om de synsmåter som gjør seg gjeldende i regjeringskretser. Det han skriver stemmer for øvrig med det Hickerson har sagt til Morgenstjerne, men for fullstendighets skyld tror jeg jeg skal referere det:

«Reston skriver i dag» - altså den 23de - «i New York Times om reaksjonen i Washington på siste svar fra Peking at svaret i den nåværende form ikke betyr noen vesentlig endring i Pekings standpunkt. Det innrømmes dog at svaret vil utsette behandlingen av det amerikanske resolusjonsforslag. State Department finner at det siste svar innebærer en åpenbar forandring av Pekings standpunkt på to punkter sammenlignet med det første svar. 1: Mens svaret av 17. januar avsto FN's plan om cease fire først og forhandlinger etterpå, sier det siste svar at Peking godtar cease fire for en begrenset tid, før forhandlinger åpnes om andre spørsmål i det fjerne Østen. 2: I det første svar insisterte Peking på adgang til FN fra begynnelsen av konferansen, mens Pekings siste svar sier at Pekings adgang til FN skal bli ensured» - skal bli sikret. «Washington spør: Hva menes med en begrenset våpenhvile, og for hvor lang tid? Hva menes med å sikre adgangen? Hvis det menes at USA skal stemme for Pekings adgang til FN, er dette ikke akseptabelt. Likedan kan ikke De Forente Stater godta en syvmaktskonferanse om Formosa hvor Chiang Kai-shek ikke er representert. USA ønsker også Indo-China og andre spørsmål i Sør-Øst-Asia inkludert i konferansen. Godtagelse av Pekings vilkår betyr en belønning av angriperen, og dette kan ikke USA medvirke til. På den annen side hevder State Department at den militære situasjon i Korea ser bedre ut, og at presset fra de kinesiske tropper er betydelig avtatt de siste dager. Derfor avviser State Department ikke muligheten av at Peking reviderer synet på sine forhandlingsmuligheter. Utenom regjeringskretser konstaterer Reston større vilje til å underkaste Pekings siste svar et omhyggelig studium. Både i kongresskretser og State Department var den første reaksjon preget av mistenksomhet, men det ser nå ut til å være alminnelig enighet om at anstrengelser må gjøres for å oppklare noen av de nye spørsmål som er reist av Peking, selv om svaret bare er en manøvre for å splitte De Forente Nasjoner. Angående de spørsmål som den indiske ambassadør stillet Peking, kan opplyses at den kanadiske statsminister St. Laurent dagen etter Pekings første svar telegraferte til Nehru og bad ham søke opplysning om to spørsmål som var sendt departementet den 12 ds. Pekings siste svar refererer seg til disse spørsmål.» - som altså er foranlediget av Canada.

Men etter den rapport jeg refererte tidligere fra vår delegasjon i New Delhi, må det dessuten være stilt noen tilleggsspørsmål fra India, som det ennå ikke er kommet svar på til New Delhi i går. Denne melding må være sendt i går, den kom tidlig i morges.

Noen orientering i detalj fra vår ambassade i London om den engelske regjeringens holdning har vi ikke fått, og jeg kan tenke meg at foranledningen er at den regner med, dels at vi har fått referatet av statsminister Attlees uttalelser i Underhuset i går, og dels at det gjennom Reuter i formiddag er sendt ut en melding, som bærer alt mulig preg av å være en autentisk hand-out fra Foreign Office om den instruks som den britiske representant Sir Gladwyn Jebb har. - Jeg går ut fra at alle husker statsminister Attlees uttalelse, så det er ikke nødvendig at jeg gjentar den. Den melding fra Reuter som her foreløpig bare foreligger på flak, lyder:

«Den britiske representanten i Sikkerhetsrådet, Sir Gladwyn Jebb, vil forsøke å få i stand noen modifikasjoner i det amerikanske resolusjonsforslag om Korea, mener man i politiske kretser i London.»

Det stemmer helt med den tidligere melding vi har fått angående den samtale Prebensen hadde i forgårs. De vil forsøke å få endret, helst få ut, avsnittet om en særlig komite som skal overveie felles tiltak.

«Tanken skal være å få i stand en felles politikk for De Forente Stater, Storbritannia og Samveldet. Etter å ha studert statsminister Attlees underhustale nærmere mener man at det er nokså sikkert at Jebb har fått instruksjoner i denne retningen. Denne erklæring synes nemlig å ta avstand fra punkt fire om sanksjoner i det amerikanske forslaget, men ellers godkjenne det.»

Jeg tar den reservasjon at nummereringen av punktene skifter fra telegram til telegram, men det er tydelig at det er det samme avsnitt om sanksjoner.

«Skulle Jebb ikke klare å gjennomføre den britiske planen, tror man at han vil forlange votering over det amerikanske forslag, punkt for punkt, så Storbritannia kan få anledning til å markere sitt standpunkt i detalj. Det som nå står igjen for den britiske regjering, er å bestemme hvorledes man skal opptre dersom det blir stemt over det amerikanske resolusjonsforslag under ett som helhet.» - altså hvis avstemningen punkt for punkt ikke fører til noen forandring. - «Instruksjoner om dette punkt vil sannsynligvis ikke bli gitt før det er absolutt nødvendig, men mange tror at Jebb da i siste instans vil få fullmakt til å stemme for det amerikanske forslaget som det er.

Da sanksjonspunktet i det amerikanske forslag ikke spesifiserer de sanksjoner som kan komme på tale overfor det kommunistiske China, vil Storbritannia ikke på noen måte være bundet av de senere særvedtak om gjennomføring av sanksjoner, uten at det selv går med på det i hvert enkelt tilfelle, mener man videre i politiske kretser i London.»

Det stemmer helt med den erklæring som etter instruks ble avgitt fra den amerikanske ambassade her da den forela den versjon som den gang var den amerikanske - det var den 17de - hvor det ble sagt at den amerikanske regjering ville ikke fortolke en stemmegivning for en resolusjon etter de linjer, inklusive henvisningen den gang til Collective Measures Committee som sådan, som noen forpliktelse til senere å stemme for sanksjoner. Da måtte en ta opp til selvstendig vurdering hvilke sanksjoner en eventuelt kunne være med på. - Storbritannia vil

altså ikke være bundet til sanksjoner uten at det selv går med på dem i hvert enkelt tilfelle.

«Dette gjelder særlig de tiltakene som Attlee karakteriserte som forhastede. Man mener også at Attlees tale lar døren stå åpen for Peking-regjeringen til nye forhandlinger innen FN om en fredelig løsning i Korea, og at den britiske regjering kanskje vil foreta nærmere undersøkelser i Peking om visse uklare punkter i det siste kinesiske forslaget.»

Det er hva vi har av materiale. Vi har snakket litt sammen i regjeringen om det, og det er jo fremdeles meget vanskelig å gi en detaljinstruks til vår delegasjon. Men på den annen side skifter situasjonen der borte så pass raskt at det naturligvis kan bli umulig for dem å forelegge saken her hjemme før de må ta et definitivt standpunkt, og jeg er da kommet til - og det har jeg fått tilslutning for i regjeringen at vi må si til dem, at så sant det overhodet er mulig, må de forelegge oss ytterligere opplysninger, før de tar endelig standpunkt, om hvorledes hele situasjonen ligger an. Hvis det ikke er mulig, så får de følge Storbritannia.

Dette var jeg kommet til før jeg kjente denne melding her. Jeg tror at slik som det hele nå har utviklet seg, vil det være det som best dekker den alminnelige mening her i landet, altså vil kunne samle best her i landet. Jeg vurderer det slik at Storbritannia er like klar som vi er, over betydningen av samholdet innenfor Atlanterhavsforbundet, og at vi for så vidt skulle være på trygg grunn også når det gjelder vurderingen av hvilken belastning forholdet til Amerika tåler, om vi følger den. Dette er jeg kommet til, men jeg vil svært gjerne ha reaksjonen her i komiteen på det.

Hambro: Jeg vil gjerne spørre utenriksministeren om det er kommet noe som har klarlagt det telegram som står i morgenavisene i dag om at de kinesiske tropper hadde fått ordre om å forholde seg passive, om det ligger noen realitet i det, for det kunne jo tenkes at det var en antydning om en større villighet til det de har kalt for en begrenset våpenhvile, eller hva deri nu ligger. Det kan naturligvis også være en journalistisk utnyttelse av stoffet som ikke helt dekker realiteten.

Men jeg bad egentlig om ordet for å si en ting, og det er at jeg vil advare meget bestemt mot at Norge følger det britiske forslag om å forlange oppdelt votering. Jeg kan ikke tenke meg noe som er mere krenkende for Amerika, og noe som mere er i tråd med Sovjets spill. Det å forlange en oppdelt votering er jo å slå i hjel et forslag og skape megen ond vilje. Jeg er meget betenkt ved det, for jeg har ikke noen tillit til den engelske store visdom i denne sak. Jeg synes det er ytterst betenkelig å gi en generell ordre om å følge England, likesom det ville være betenkelig å gi en generell ordre om å følge Amerika. Det er risikomomenter i begge deler. Jeg går ut fra at delegasjonen vil anse det pålegg den har fått om å holde Regjeringen mest mulig og best mulig underrettet om stillingen til enhver tid, som sin hovedinstruks. Men jeg skulle sette megen pris på det hvis utenriksministeren er enig med meg når jeg advarer mot å støtte et krav om delt votering. All erfaring fra FN viser hvilke faremomenter og hvilke friksjonsmomenter det alltid innebærer å forlange en resolusjon oppdelt.

Forøvrig er jeg naturligvis enig i at England har god rede, formodentlig bedre rede enn vi har, på hvilke faremomenter det ville medføre. Men de siste telegrammer og de siste meldinger vi har fått her, virker på meg som en indikasjon av at det er en meget smal vei som kan slynge seg fremover til fortsatte forhandlinger og til et kompromis av en eller annen art i en ikke altfor fjern fremtid, og da er det om å gjøre at amerikansk oppfatning og State Departments oppfatning ikke blir så irritabel, så over-exited, at de slår spillet over ende. For om vi følger England, og Amerika trekker seg mere eller mindre ut, betyr det i hvert fall at FN blir slått i stykker. FN kan ikke eksistere uten Amerikas støtte i dag, det er helt klart. Derfor er stillingen bekymringsfull for oss, og vi bør gjøre hva vi kan for å unngå å støte noen av de to parter, og i hvert fall ikke gjøre det før man har fått helt klart for seg det grunnlag hvorpå avgjørelsen treffes.

Hegna: Jeg vil ikke gjenta de av mere alminnelige og grunnleggende betraktninger jeg har gjort gjeldende her i denne komite ved tidligere anledninger. Jeg vil bare si at jeg oppfattet det standpunkt som utenriksministeren her uttalte, ikke som et generelt direktiv om å følge England, men derimot slik at i denne situasjon, slik som man nå konkret vet at Englands standpunkt er, er det mest rådelig å følge England hvis man ikke har anledning til direkte forbindelse med Regjeringen her. Det blir, forekommer det meg, noe annet, fordi man jo vet noe rent konkret om Englands standpunkt.

Til slutt et spørsmål. Jeg har sett - eller jeg er ikke så sikker på om jeg har sett det eller hørt det, og om det var i Attlees tale eller annetsteds - en melding om at den engelske regjering hadde vært i direkte kontakt med Peking-regjeringen. Jeg vet ikke om det foreligger noen vurdering av den melding, eller av hva dette innebærer, eller om hvilke konklusjoner man kan trekke av det.

Utheim: Jeg forsto utenriksministerens siste uttalelse derhen at hvis det skulle utvikle seg sådan at vi her får fremlagt to forslag som står i strid med hinannen, det amerikanske og det engelske, fikk vår delegasjon instruks om å følge England, hvis det ikke var tid til å forelegge spørsmålet for den norske regjering. Jeg vil ta avstand fra det. Jeg vil ikke være med på å si at jeg er enig i en sådan instruks. Jeg mener at det må stilles krav til vår delegasjon om at den her ikke kan foreta et valg mellom England og Amerika uten at dette er forelagt på et langt fyldigere grunnlag enn vi har i dag.

Utenriksminister Lange: På hr. Hambros spørsmål om det foreligger for oss noe mere som kan bekrefte eller avsvække pressemeldingen om at det skulle være gitt ordre til de kinesiske tropper om å forholde seg passive, er svaret: Nei, vi har ikke noe mere. Jeg oppfatter den meldingen som en slutning fra det faktum at i de siste dager har det ikke vært utvist noen aktivitet fra de kinesiske troppers side. For så vidt står man nå i en lignende situasjon ved fronten som den en hadde de siste 14 dager, var det vel, før den såkalte «hjem-til-jul-offensiv», da kineserne først hadde gjort et fremstøt som hadde kastet FN-troppene et godt stykke inn i fjellene. Så

fulgte det en lang pause, som først ble avløst av den nye offensiv etter at MacArthur hadde innledet sitt støt fremover mot grensen. Hva man skulle legge i pausen den gang, er det ikke godt å vurdere, og det er ikke godt å vurdere hva man skal legge i en lignende pause nå. Det *kan* bety at de for alvor overveier forhandlingsveien. Det behøver ikke å bety det.

Til hr. Hegna vil jeg si at jeg har også sett en melding som gikk ut på at den britiske regjering hadde gitt sin chargé d'affaires i Peking, Mr. Hutchinson, instruks om å spørre den kinesiske regjering om visse ting for å få større klarhet over hva det ligger i svaret, så for så vidt er den situasjon en har i øyeblikket, at både den indiske regjering har stilt tilleggsspørsmål den ikke har fått svar på enda, og den britiske regjering har stilt tilleggsspørsmål som det ikke er svart på enda, ihvertfall som vi ikke vet om at det er kommet svar på. Derfor må det første vi forsøker på, være sammen med Storbritannia, sammen med Sir Gladwyn Jebb å prøve å få overbevist amerikanerne om at det er riktig ikke å presse forslaget fram til avstemning i kveld. Skulle det allikevel skje, er det naturligvis et spørsmål som det er verdt å overveie, om en skal følge England også i det mere taktiske spørsmål om å dele forslaget opp.

Når jeg sa «følge England» var det mer i relasjon til at til syvende og sist må vi stemme for ihvertfall, det kan det ikke være tvil om etter min mening. Vi må stemme for den del av forslaget som konstaterer at den kinesiske regjering har engaged in hostilities og dermed engaged in aggression - altså «innlatt seg på», det er en avsvemming i forhold til det opprinnelige utkast.

Vi må også stemme for alle de andre avsnittene. Det eneste hvor det kan være tvil om det er klokt å stemme for, er henvisningen til en ad hoc-komite for å overveie ytterligere tiltak, ikke fordi man ved en sådan stemmegivning binder seg til hvilke senere tiltak man vil være med på, men fordi man må vurdere virkningen av det i Peking, hvis man overhodet har noen tro på at det finnes noen forhandlingsmulighet. Det kan da føre til den slutning som den britiske regjering tydeligvis ut fra et slikt resonnement er kommet til, at for å få markert det standpunkt er det best å forlange delt votering. Hvis britene gjør det, vil det vel da uten videre bli fulgt, fordi forhandlingsreglementet jo sier, at hvis en delegasjon forlanger delt votering, skal det votes delt. For så vidt behøver ikke vi å engasjere oss i det spørsmål, vi behøver ikke å rette noen henstilling.

Men blir det delt votering, kan det være all overveielse verdt, om vi, på samme måte som England, i første omgang skal markere vår skepsis overfor muligheten av sanksjoner ved en votering mot det ene punkt, for så til slutt å stemme for resolusjonen samlet. At vi til slutt må stemme for den samlede resolusjon, anser jeg for gitt.

Jeg vil gjerne si til hr. Utheim at vi er ikke i den situasjon at det foreligger et engelsk og et amerikansk forslag. Det er et spørsmål om forskjellig holdning til det ene forslag som foreligger og som er det amerikanske. Jeg går ut fra at hverken for britene eller for oss er det aktuelt å stemme for - ihvertfall kan vi ikke ta standpunkt for og gi noen instruks til å stemme for - et nytt forslag fra 12-maktgruppen, hvis innhold vi overhodet i øyeblikket ikke kjenner noe til.

Friis: Jeg vil gjerne vite om det foreligger noe autentisk referat av Attlees uttalelser, for telegrammene i dag er jo meget motstridende. I Aftenpostens telegram forekommer følgende setning: Et uttrykk Attlee benyttet i dag, tyder på at den britiske regjering heller ikke vil være med på direkte å stemple Kommunist-China som en angriper, men bare som en stat som har støttet aggresjonen fra en annen stat. Det dekker muligens bare dette med «engaged», men muligens er det noe mere. Jeg har ikke sett noe referat av Attlees uttalelser hvor en kan dømme direkte hva han har sagt. Derimot forekommer i Arbeiderbladet et United Press-telegram, hvor det heter at på velunderrettet hold i Ottawa mener man at Canada vil stemme for Pekingregjeringens medlemskap i FN hvis det er den eneste måte man kan forhindre utbruddet av den tredje verdenskrig på. Det er foreløpig meget uklart hvorledes Det Britiske Samvelde som helhet stiller seg, og jeg ville være takknemlig hvis vi kunne få lest opp et virkelig referat av Attlees uttalelser.

Formannen: Det referat foreligger jo ikke, og da kan vi vel ikke få det før det kommer engelske aviser hit, og det vil jo være i løpet av morgendagen. På den annen side er jo det Reuter-telegram som utenriksministeren leste opp, senere, og det skulle jo redegjøre nokså klart for den britiske regjeringens stilling på det punkt.

Utenriksminister Lange: Får jeg bare si til hr. Friis at jeg har lest Attlees uttalelser i de litt varierende referater vi har i de norske pressetelegrammer - det er de forskjellige byråer som varierer litt -, før jeg fikk denne Reuter-melding, som en tilkjennegivelse av at britene er klare til å stemme for det amerikanske forslag i den reviderte versjon hvori det nå foreligger, hvor det gjelder punktet om hva det skal sies om Chinas opptreden, og det bekrefter jo fullt ut dette siste Reuter-telegram. Jeg tror ikke det er noen grunn til å mene at det hersker uklarhet her.

Når det gjelder Canada, så betyr telegrammet fra Ottawa, hvis det er autentisk, et endret standpunkt fra Canadas side. Canada har tidligere hørt til dem som var villige til, så lenge China opptrer som det nå gjør, å stemme for det amerikanske forslag. Dette indiserer i tilfelle en endret holdning.

Vår holdning har jo i samsvar med at vi har anerkjent Peking, vært - og etter min mening bør den i det spørsmål fortsatt være - at forutsatt at det blir enighet om våpenhvile, bør Peking-regjeringen representere China i de Forente Nasjoner.

Formannen: Jeg vil bare få si et par ord selv. Spørsmålet om en oppdeling av voteringen er vi jo, som utenriksministeren sa, ikke herre over. Selv om ikke britene foreslår det, kan en hvilken som helst delegasjon foreslå det. Men det er ikke tvil om at det vil være en temmelig uheldig fremgangsmåte, for derved får man jo akkurat den deling som man ikke skulle ha, hvor altså da Storbritannia og en del av Samvelde-stater og Vest-Europa stemmer en vei, og Amerika og Syd-Amerika en annen. De asiatiske nasjoner vil selvsagt stemme mot sanksjoner. Hvis det blir så, er det vel, så vidt man kan bedømme situasjonen, fare for at sanksjonsparagrafen faller ut i det hele tatt.

Det er jo vanskelig å bedømme hva man kan gjøre når man er så langt borte fra Lake Success som her. Men om man kan få Amerika til å gjenta offisielt den erklæring som det ga i sitt memorandum av 17. januar, at opprettelsen av denne komite binder ikke på noen måte med hensyn til sanksjoner, og at man ved å stemme for opprettelsen av den komite ikke på noen måte har bundet seg til noen sanksjonspolitikk, mener jeg at det kunne være grunn for Storbritannia til også å stemme for sanksjonsparagrafen. Jeg kunne tenke meg at man eventuelt kunne si til vår delegasjon at de kunne arbeide i den retning, for på den måte å understreke hva vi legger overordentlig stor vekt på.

Torp: Det er en uhyre vanskelig situasjon som foreligger. Det å ta en oppdelt votering høres jo med en gang nokså besnærende, men hvis man ser det i forbindelse med hele situasjonen, er det uhyre vanskelig. Det som er det alvorlige akkurat nå, ligger jo i faren for - jeg holdt nesten på å si å få konfirmert det skille som faktisk foreligger, og det gjør man sikkert om man deler denne votering, selv om man til slutt stemmer for den resolusjon som Amerika har satt fram.

Jeg vet ikke, jeg, hr. utenriksminister, men på samme måte som jeg har sagt før - og den oppfatning jeg har hatt før, er ikke svekket nå - har jeg svært vanskelig for å si som en instruks at man i siste avgjørende øyeblikk burde følge England. Jeg har veldig vondt for å si det. Men hvis man er nødt til å ta standpunkt, hadde jeg nesten lyst til å si at da får man følge Amerika. Jeg sier det bare for det tilfelle at man er nødt til å ta standpunkt. Ut fra min oppfatning ligger situasjonen slik an at jeg tror at når alt kommer til alt, er det der vi har de alvorligste problemer. Skulle dette føre til at Amerika blir irritert og likesom slipper armene ned og sier at nå får dere greie dere selv, ja så vet vi hva det vil hende. Da kan vi gi instruks så mange vi vil, om å følge den ene eller den andre, da får de ingen hensikt og har ingen reell verdi. Det er så uhyre vanskelig at jeg tør ikke tilråde at man i det avgjørende øyeblikk skal følge England. Jeg tror ikke jeg kan si at man skal følge noe land. Men når man er presset av situasjonen så høyt opp under sikkerhetsventilen at den blåser, da står vi overfor valget, men jeg har vanskelig for å ta det i dag.

Situasjonen er derfor vanskelig, men jeg skulle tro at vi, som formannen antydte, bør arbeide for at man ikke skal få en delt votering, men for at man skal få en slik erklæring fra Amerikas side som er nevnt, en bekreftelse på ny fra Amerika om at man ikke blir bundet og at man overfor britene bør søke å få dem til helt og fullt å skjønne alvorret, og forstå at de må strekke seg på dette ene punkt, når de da står fritt overfor den praktiske utforming av hvilke sanksjoner skal anvendes. Jeg vet ikke om dette kan være noe råd, men det gir i all fall til kjenne min oppfatning.

Konrad Knudsen: Det er også min oppfatning. Jeg kan nøye meg med å si det på denne måte.

Smitt Ingebretsen: Dette er en forferdelig vanskelig situasjon, men jeg har den samme følelse som hr. Torp ga uttrykk for: Jeg tror det er meget lite ønskelig at man gir noen alminnelig instruks om å følge England. I selve en sådan instruks

ligger et valg mellom Amerika og England. Standpunkter og formuleringer skifter raskt, og om vi i denne time gir en instruks om å følge England, så vet vi ikke hva som er Englands standpunkt og Englands forslag når delegasjonen i tilfelle skal følge denne instruks. I selve instruksen ligger et valg som sier at vi stoler mere på å følge England enn på å følge Amerika. eg tror det måtte være bedre - det er ikke noe tilfredsstillende, men jeg tror det måtte være bedre - om vi holdt oss til den generelle instruks som ble gitt om at man bør forsøke, så langt som mulig, å få klarlagt Chinas standpunkt, og at man bør forsøke å hindre, hvis det er mulig at det blir en delt votering, for jeg er enig i at det er en uhyre farlig og lite ønskelig situasjon å komme opp i. Jeg er klar over at man kan ikke hindre det, hvis England eller en annen forlanger en delt votering, kan man ikke hindre at det blir det, men man kan forsøke underhånden på forhånd f.eks. noe i retning av det hr. Finn Moe antydte, for å komme bort fra spørsmålet om en delt votering.

For resten kan jeg ikke annet enn gi ord for noe jeg har tenkt på mange ganger i denne tid, og det er: Er det egentlig forsvarlig at vi i denne uhyre vanskelige og spente situasjon ikke i New York har noen - om jeg må få lov til å bruke uttrykket - politisk ansvarlige representanter? Jeg er klar over at det ofte, og ofte ved særlig vanskelige forhandlinger kan være en fordel at man er representert ved embetsmenn, som ikke har mandat til å treffe avgjørelser, så de kan få den respitt som ligger i at de må konferere hjem før de kan gi svar. men når vi er i en sådan situasjon at de embetsmenn som representerer oss der borte, kan bli nødt til uten å konferere hjem å ta ansvar og gi et svar, da er jeg i stor tvil om hvorvidt det er forsvarlig og riktig at hele vår delegasjon er kommet hjem.

Hr. Finn Moe ga uttrykk for at det er så vanskelig på denne avstand å bedømme situasjonen. Jeg tror det ville være en forsvarlig fremgangsmåte fra vår side om vi i New York i dag hadde folk der enten som medlemmer av Regjeringen eller av Stortinget, hadde en politisk ansvarlighet på den annen level enn de embetsmenn som i dag sitter og representerer oss. Dermed er ikke sagt noe ondt om disse embetsmenn, men det ligger i selve sakens natur. Vi er jo alle klar over at vi i dag er i en krise hvor kanskje hele FN's eksistens står på spill, eller hvor vi kan stå foran et spørsmål om krig eller ikke krig - vi vet ikke. Det er likesom ingen grense for hva det kan komme ut av disse ting som skjer. Når vi da ellers under forholdsvis normale forhold holder en delegasjon av politisk ansvarlige folk i New York, synes jeg at i en sådan situasjon fyller man ikke helt ut den oppgaven som man har der, når man har hele delegasjonen på denne siden av Atlanterhavet.

Hambro: Jeg er enig i det hr. Finn Moe sa og i det hr. Smitt Ingebretsen sa, og jeg går ut fra at det er også utenriksministeren enig i, at hvis vår delegasjon kan yte noen medvirkning til at England modifierer sitt standpunkt og at det i hvert fall ikke blir England som foranlediger en delt votering, så vil man gjøre det. Det er, som man har understreket, ingen garanti for at det ikke blir forlangt en delt votering allikevel, det kan Sovjet gjøre, og høyst sannsynlig vil det gjøre det. Man vil jo stå i en overordentlig ubehagelig stilling hvis man ved den endelige votering aksepterer som et hele - slik som utenriksministeren var inne på - det amerikanske forslag og

det hadde vist seg ved den punktvisе votering at det kanskje var et flertall imot et enkelt punkt. Da ville resultatet av den samlede votering ha et grunnskudd fra først av, og det ville være ytterst uheldig. Vi er jo alle klar over at for oss er det om å gjøre å unngå at det blir en åpenbar brytning mellom Storbritannia og De Forente Stater om dette, og alt hva vi kan gjøre i retning av å forhindre dette, vil være av det gode. Men da kan vi umulig gi vår delegasjon instruks om å følge England i siste fall.

Hva angår spørsmålet om det telegrammet fra Ottawa, synes jeg ikke det bærer sannsynlighetens preg; United Press har jo alltid lagt mere vekt på sensasjon enn på pålitelighet, så jeg ville gjerne se det bekreftet på annen måte før jeg tok det helt alvorlig. Det ville være en forandring av hele situasjonen og ville i høy grad nødvendiggjøre en ny innstilling fra Storbritannias side også. Jeg synes at det vi må holde fast ved er at delegasjonen holder Regjeringen underrettet, og at man heller kommer sammen også i denne komite på et hvilket som helst tidspunkt av døgnet, enn å si til delegasjonen som jo vil være nøddestedt av de grunner som hr. Smitt Ingebretsen var inne på, hvis den skal måtte velge på egen hånd: følg England, eller følg Amerika. Vi må gi beskjed om at den så fremt det overhodet er menneskelig mulig, holder Regjeringen underrettet. Så forferdelig fort pleier man jo ikke gå til voteringene i en komite at det er utenkelig at det skulle la seg gjennomføre. Jeg vet ikke hvor lang tid det tar å komme frem i telefonen fra New York, men det pleier å gå ganske fort, - så man måtte kunne få den tid. Jeg er heller ikke rede i dag til å gi en alminnelig indikasjon om å følge De Forente Stater, for jeg mener vi må se det enkelte foreliggende tilfelle og prøve å bedømme det realistisk - om jeg enn i siste instans er enig med hr. Torp i på dette tidspunkt å si at formodentlig vil det være mere overensstemmende med våre langsiktige interesser, hvis det skulle oppstå et stort dele, å være på den amerikanske side av det. Men vi vil i hvert fall være i høy grad i faresonen hvis det skulle oppstå en slik kløft, så vi må betenke oss meget nøye også da, før vi tar vårt standpunkt.

Det er et interessant spørsmål hr. Smitt Ingebretsen bragte frem. Jeg hadde nær sagt det er for sent å få gjort noe ved det i dette øyeblikk slik som utviklingen er. De som er på stedet, har fulgt begivenhetene den hele tid, de er informert, de har kontakter. Jeg er i prinsippet enig med hr. Smitt Ingebretsen, men hvis man nå over hals og hode skulle sende ut noen, ville det oppfattes som en desavouering av dem som sitter der - det er det første inntrykk det vil skape - hvilket vil svekke dem. Og dernest vil det være å sette den som måtte bli kåret på en ren uriaspost, og skulle det ha noen hensikt, måtte det jo være en som var vel informert på forhånd, og som kjente en del av det personale som det er tale om å tre i kontakt og forbindelse med. Ellers er det som å hive ut en mann i åpne havet uten et redningsbelte en gang, og det kan man jo av og til være nødt til når ulvene er etter en. Men jeg er ikke sikker på at det vil føre frem i dette tilfelle. Jeg hadde imidlertid den følelse - som jeg tror alle hadde - da vi reiste fra New York i desember, at muligens ville det vært vår plikt å ha blitt der lenger, eller å ha spurt Regjeringen om man ikke burde fortsette å ha en samlet delegasjon der. Jeg hadde den fornemmelse, og jeg drøftet det med hr. Sunde. Jeg sa at hvis han som vår ambassadør der følte at det ville være av vesentlig

betydning å få noen av delegasjonens medlemmer til å bli tilbake, så var jeg villig til å undersøke om det skulle være mulig for meg, og jeg tror at hr. Worm Müller var inne på den samme tanke. Hr. Finn Moe var reist sin vei før jeg fikk drøftet tanken med ham, men jeg skulle tro at tanken heller ikke var fjern for ham. Det eneste medlem som ble tilbake, var jo hr. Qvale, og med all skyldig respekt for de blandede domstoler i Egypt, representerer jo ikke han det element som hr. Smitt Ingebretsen her hadde i tanke. Som en fremtidig ledetråd synes jeg det er noe riktig i det hr. Smitt Ingebretsen fremholdt.

Moseid: Som jeg har fremholdt før, tror jeg det er livsfarlig for FN om det skulle oppstå en splittelse mellom England og Amerika på et tidspunkt som dette, og jeg tror derfor at vår delegasjon må se det som sin første og største, og, i all fall så langt som mulig, som sin eneste oppgave å gjøre hva der er mulig for å prøve å utjevne det forskjellige syn som gjør seg gjeldende i Amerika og i England. Jeg har jo ikke forutsetninger for å dømme om hva et lite land som vårt kan utrette der, men jeg går ut fra at både England og Amerika i grunnen ønsker å finne frem til et felles standpunkt, og at det derfor skulle være en mulighet for å kunne utrette noe fra et lite land som vårt ved kanskje å alliere seg med andre for å prøve å få et samarbeid i stand, så en ikke får en votering hvor de står mot hverandre. Jeg vil derfor nødig si noe slikt som kunne oppfattes som om vi på forhånd hadde tatt et visst parti der. Jeg tror, hvis det gikk an, og hvis det ble ansett for å være forsvarlig, og situasjonen skulle være den at når delegasjonen ikke kunne innhente uttalelser herfra om hvorledes de skulle votere, så ville jeg si at de får heller si at de ikke har adgang til å votere før de har fått instruks. - Jeg vet ikke om det går an - om det kunne forhindre at saken kom opp for tidlig. Jeg vet ikke hvor hurtig en kan nå frem her. Jeg vil i all fall nødig si noe som helst som kunne oppfattes som at vi tar parti for eller imot. Det er vel formodentlig slik at Amerika ikke lenger har noe håp om at stillingen innebærer muligheter for virkelige fredsforhandlinger, mens England klynger seg til at det er et håp her. Hvem det er som har rett, skal jeg ikke uttale meg om. Men jeg tror det ville være å honorere Sovjet og China på en meget farlig måte hvis det skulle bli en splittet votering her. Jeg går ut fra at det er andre nasjoner som skiller lag, men jeg tenker her på England og Amerika.

Kjøs: For meg synes det slik at det farligste i den foreliggende situasjon er den uenighet som er kommet til syne mellom Amerika og de europeiske A-paktland. Skulle dette utvikle seg videre og føre til at Amerika isolerte seg, så vet selvsagt alle her likeså godt som jeg at vi er i en overordentlig farlig stilling. Jeg tror at det ville føre til fullstendig håpløshet ikke bare hos oss, men i hele Vest-Europa. Derfor mener jeg også at vi må være ytterst forsiktige med å fjerne oss fra Amerika i voteringene. Men det kan vel ikke behøve å forhindre at man underhånden kan øve sin modererende innflytelse, eksempelvis - som utenriksministeren nevnte - ved å forsøke å få amerikanerne til å forstå at det ikke er klok politikk å presse frem en avstemning over resolusjonsforslaget for eksempel i kveld.

Jeg vil gjerne føye til et par ord om hva som må gjøres etter at resolusjonsforslaget er vedtatt, hvis det kommer til å gå sådan. Da mener jeg at vi må gjøre det som er mulig for å hindre at det kan bli satt i verk tiltak som så å si automatisk fører videre til en utvidelse av krigen. Når jeg gjerne vil ha fremholdt det, er det i bevisstheten om at hverken vi eller de andre land her i Vest-Europa er klar til å møte noen alminnelig krigssituasjon. Det er i grunnen to hovedpunkter som jeg mener er det aller viktigste for oss. Det er for det første å holde A-pakten fast sammen og for det andre å forsøke å føre en slik politikk at vi vinner tid til å kunne øke vår forsvarsberedskap. Med den pågående holdning, kan man kanskje si, som Amerika har vist i det siste, kan disse to ting synes noe motstridende. Men der mener jeg også det må være en hovedoppgave for vårt folk å gjøre det klart for amerikanerne at vi er nødt til å forsøke å vinne noen tid, og vi må også forsøke å overbevise dem om at vi vil *benytte* denne tiden. *Det* er et moment som jeg gjerne vil ha nevnt her, fordi jeg synes vi må bringe beredskapssiden av forhandlingene inn, slik at det vi foretar oss på det rent politiske plan, står i forhold til våre beredskapsforberedelser. Det ville jo være det uheldigste som kunne inntreffe for oss, at vi medvirket til en situasjon som kan komme til å stille vårt militære forsvar overfor umulige oppgaver. Altså, min konklusjon er at vi må gjøre hva vi kan, for å holde samholdet innen A-pakten fast, og for det andre forsøke å vinne den nødvendige tid til å øke vårt forsvarsberedskap, og å benytte den tiden.

Utenriksminister Lange: For at det ikke skal være noen uklarhet vil jeg bare minne om at delegasjonen har en stående instruks på to hovedpunkter i relasjon til hele denne situasjonen her. Det ene er at hovedhensynet må være å søke å unngå splittelse mellom Atlanterhavs-demokratiene, og det andre er, at hvis situasjonen skulle utvikle seg dithen at delegasjonen så å si må velge mellom England og Amerika, så må den forelegge det hjem. Den har videre etter hvert møte her i komiteen fått et ganske sammentrengt referat av det som har vært «the sense of the meeting», hvis jeg skal få lov til å si det slik, altså den essens en har kunnet trekke ut av drøftelsene. Når jeg så nevnte bare som en mulig nødutvei dette med en instruks om i denne fase å følge England, så var jeg meg i høy grad bevisst at det i tilfelle ville være en ren nødutvei. Jeg er svært takknemlig for denne diskusjon som i hvert fall har hjulpet meg til å avklare mine tanker med sikte på å kunne utforme en instruks før møtet i kveld. Den behøver ikke inneholde noe pålegg om å arbeide for å vinne tid, *den* instruks gikk alt etter det forrige møtet, at det er nødvendig at en tar den tid som trenges for å få størst mulig klarhet over hva det siste svaret fra Peking innebærer. Og den gikk ikke bare til delegasjonen i New York, men også til ambassaden i Washington med tanke på de daglige samtaler som Morgenstjerne nå har med State Department.

Det er ikke mulig å vite hva situasjonen blir i kveld på møtet. Meldingen fra Washington om samtalen i går med Hickerson kan tyde på at den amerikanske utålmodighet er så stor at de forsøker å presse sitt forslag frem til en votering alt i dag, jeg håper det ikke. Og med den instruks som delegasjonen har fra i går, vil den naturligvis gjøre alt for å unngå at så skjer, det samme vil den britiske delegasjon

gjøre, og den kanadiske og en rekke andre delegasjoner. Skulle det tross alt utvikle seg dithen at man får en ny votering, for ytterligere utsettelse, så tror jeg det ville være riktig at man først voterte for å få den nødvendige tid til å bringe full klarhet over hva Pekings svar innebærer, idet man jo ved at det er stilt spørsmål som det ikke er kommet svar på, - deri ligger en forskjell i vurderingen i forhold til den som Hickerson har gitt uttrykk for som State Department's. Det ligger den forskjell i vurderingen at mens State Department mener at dette er bare å spille tiden, så vil en sådan votering for fortsatt utsettelse for vårt vedkommende bety at vi sier: Vel, det er meget sannsynlig, men vi er ikke helt sikre, og vi må ha visshet før vi går videre.

Hvor det så gjelder realitetsvoteringen over forslaget, er jeg blitt overbevist om av det som her er sagt at den beste fremgangsmåte vil være den som komiteens formann antydet, og som har fått tilslutning fra hr. Hambro og andre, at man arbeider for at det blir gjort klart i debattens løp hva man fra amerikansk side legger i voteringen, at det blir gjort klart at man ikke i votering for forslaget legger noen forpliktelse til på et senere tidspunkt å gå med på sanksjoner. Da kunne man også få anledning til å markere sin skepsis når det gjelder sanksjonsveien med begrunnelse i de to hensyn som for oss hele tiden har vært avgjørende: Det ene er: kan man overhodet gjøre noe effektivt? Det andre er: kan man, hvis man innlater seg på den veien, være sikker på å beholde kontrollen over den videre utvikling, at man altså ikke utløser en kjedereaksjon?

Det forhindrer ikke at man også burde kunne gi til kjenne, som vi alt har gjort det underhånden her, at vi synes det er et rimelig mål å sette seg å søke så langt som det er praktisk gjennomførlig å hindre tilførsel av bestemte strategisk viktige varer så lenge krigshandlinger pågår. Hvis det er tilslutning for en instruks i denne retning, på dette grunnlaget, så kunne vi unngå å si noe om enten: følg England eller følg Amerika. Og da kunne man unngå å ta delt votering ved at man fikk klargjort stillingen til sanksjonsspørsmålet på den måten som nevnt.

Hegna: Etter det utenriksministeren nå sa, har jeg ikke noe særlig å tilføye til selve saken. Hr. Moseid nevnte det spørsmålet om delegasjonen hadde adgang til å be om utsettelse for å få instruksjoner. Det er jo egentlig den korrekte måte å gjøre det på. Det er regjeringene som er representert, og det har mange ganger hendt og hender stadig at en delegasjon sier at den ønsker å vente med å avgi stemme til den har fått instruksjoner om de aktuelle spørsmål som da er oppstått etter at de fikk sin siste instruksjon. Det kan selvfølgelig oppstå sådanne spørsmål. I den forbindelse berørte hr. Smitt Ingebretsen med tilslutning av hr. Hambro en viktig side som ikke er ny, den har oppstått før også. Om man ikke kan gjøre noe akkurat i den nåværende situasjon - grunnene er åpenbare - så er det vel verdt å tenke på en ordning med sikte på fremtiden, og det er vel kanskje det som også er blitt tenkt på i forbindelse med den ordning for regjeringens representasjon og den delvise avlastning for utenriksministeren som nå har funnet sted. Det har vært slike anledninger tidligere, og da vet jeg at den faste delegasjon ved en bestemt anledning ba om, siden utviklingen var kommet til det punkt, at et medlem av Regjeringen

burde være til stede under forhandlingene og ved avgjørelsen av så viktige saker. Jeg er sterkt tilbøyelig til å slutte meg til det synspunkt.

Ellers vil jeg gjerne få lov til å si at det spørsmålet som er oppe her, forholdet England - Amerika, fikk jo også en behandling i Underhuset i går, i form av et spørsmål fra Churchill til Attlee om hvordan man så på samholdssituasjonen i forholdet til Amerika, og da kom der fra Attlees side den uttalelse - som jo da bør være en rettleiding for dem som her har tatt opp den side av saken - at man anså dette å bevare samholdet med Amerika som en primær interesse.

Utheim: Er det overhodet teknisk mulig at vår delegasjon kan komme i den stilling at den må ta en avgjørelse uten å kunne orientere oss her hjemme? Selv om Amerika i aften reiser krav om en hurtig behandling av sitt resolusjonsforslag, vil ikke det foranledige megen debatt, vil ikke det ta timer? Da må delegasjonen derover kunne orientere om disse ting, og da sier jeg som hr. Hambro at da får man sammenkalle denne komite til møte til hvilken som helst tid på døgnet.

Ellers vil jeg gi min fulle tilslutning til bemerkningen fra komiteens formann om fremgangsmåten. Jeg har så vanskelig for å skjønne dette at man kan stilles i en sådan situasjon at det overhodet ikke er teknisk mulig å orientere om forholdene herhjem. Jeg kan ikke forretningsordenen i disse møtene, men reises det fra Amerikas side krav om at det skal fremsettes en sådan resolusjon som skal vedtas i aften, vil ikke det foranledige megen debatt, og det tar dog timer? - det er en stor forsamling dette. Jeg stiller spørsmålet. Vi har jo telefon, og man kan komme fort frem.

Hambro: Jeg vil nevne en ting i tilslutning til det som hr. Smitt Ingebretsen fremholdt - det er den samme sak fra den motsatte ende. Det er om det ikke vil være nyttig av og til å innkalle hit de som sitter i New York eller en av dem som sitter i New York. De er i en forferdelig vanskelig stilling. De føler seg langt borte, og telegrammer og telefon kan bare gi begrenset hva de trenger. Om man enten fikk hjem ved første anledning hr. Sunde eller hr. Stabell, som sitter der i møter med ham daglig, så tror jeg det vil være nyttig og hensiktsmessig. Jeg tror det ofte er et stort savn for dem som sitter der, særlig når de ingen har fra Regjeringen eller Stortinget ved sin side, de føler seg til en viss grad isolert og avskåret, og kan derfor bli noe vaklende. Særlig når det er et arbeidspress der borte, kunne det jo tenkes at det ville være effektivt å få en mann hjem for et par dager til full orientering både med Regjeringen og med utenrikskomiteen, og jeg ville gjerne nevne det.

Ellers har jeg ingen anmerkninger å gjøre om det som utenriksministeren skisserte som en instruksjon ad hoc under de gitte forhold.

Formannen: Jeg vil bare si et par ord selv. Jeg tror at man overdriver litt faren for at det skal komme et plutselig vedtak, eller at man skal stå i den situasjon at det plutselig blir avstemning. For som regel er det jo en stilltiende forståelse at man går ikke til noen avstemning før de fleste delegasjoner har fått sine instruksjer. På den annen side kan det hende at man kommer i den situasjon at den norske

delegasjon ikke er helt klar over hva den skal gjøre, og sier at den ikke har instruks, men at det ikke blir tatt hensyn til det. Delegasjonen kan da gå fram på den måten som det har vært praktisert noen ganger før, at man sier åpent fra at man deltar ikke i avstemningen fordi man ikke har fått instruks. Men det er ikke noen heldig fremgangsmåte.

Hambro: Det kan jo enhver alltid si.

Formannen: Det var bare et punkt til jeg ville nevne i forbindelse med det hr. Hambro sa, og som sikkerlig er overordentlig riktig. Jeg håper at Utenriksdepartementet i all fall har sørget for at delegasjonen nå får den norske presse så hurtig som det overhodet går an, for det ligger dog en ganske stor veiledning i pressen. Men jeg undres på om det skulle være mulig å sende den referater f.eks. fra utenrikskomiteens debatter om denne sak. Jeg kan se vanskelighetene ved det, men på den andre siden er det jo folk som er vant til å behandle hemmelige papirer, og de ville jo bli brent øyeblikkelig etter lesningen. Det kunne jo gi et visst inntrykk av hvordan stemningen ligger an.

Friis: Da måtte de komme litt raskere enn vi får dem.

Smitt Ingebretsen: Det er jo mulig at den tanke jeg nevnte, er for sent ute - selv om man vel i grunnen aldri kan si når det er for sent. I ethvert tilfelle kan vi i all fall si hverandre at dette er ikke den siste korsvei vi kommer på, det vil sikkert oppstå situasjoner også etter denne, kanskje enda mer tilspissede situasjoner - det kan man ikke vite i dag. Jeg er klar over at hr. Hambro har rett i at de som i tilfelle blir sendt over, blir kastet til ulvene. Men hensikten med å kaste noen til ulvene er jo å redde dem som er i sleden, og det fikk delegatene finne seg i. Jeg kan ikke forstå at de embetsmenn som sitter der borte, skulle føle seg krenket over å få en forsterkning. I virkeligheten synes jeg de måtte føle det som en veldig lettelse. De kan umulig unngå å føle seg sterkt trykket av den situasjon de sitter i, og de måtte føle det som en stor lettelse om de fikk støtte hjemmefra.

Det er mulig at det lar seg gjennomføre å hente en av dem hjem. Jeg er ikke sikker på om det er så forferdelig gunstig. Her skifter jo bildet fra dag til dag, og da ville det jo være å svekke ytterligere vår representasjon i New York og kanskje på et tidspunkt da det kunne være farlig. Selv om jeg er klar over at det kunne være meget verdifullt for hr. Sunde eller hr. Stabell å komme hjem en tur til konferanse her, har jeg i virkeligheten betenkeligheter ved at for eksempel hr. Stabell skulle sitte igjen alene i New York i en prekær situasjon.

Torp: Jeg er tilfreds med den skissering av en instruks som er gitt nå til slutt av utenriksministeren. Det som for meg er det avgjørende - og det går jeg ut fra at ingen misforstår - det var dette at hvis jeg i dag skulle måtte ta standpunkt, så ville jeg nærmest måtte si: da må dere følge Amerika. Det jeg helst ønsker er at man ikke

tar standpunkt til det spørsmålet før man får se situasjonen som den foreligger når man ikke kan ha andre muligheter enn den.

Når det gjelder støtte til delegasjonen, er jeg enig i begge fremgangsmåter, hvis det er tid til det - det ene utelukker vel ikke det andre. I en vanskelig situasjon synes jeg vi skal gjøre alt vi kan for å støtte opp under vår delegasjon. Det gjelder både med å la den få den norske presse, og hvis det er mulig at de kunne få de stenografiske referatene fra denne komite. Av tekniske grunner lar vel det seg ikke gjøre, i hvert fall ikke når situasjonen skifter så fort som nå. Jeg går ut fra at man da i Utenriksdepartementet overveier dette. Enhver støtte og styrkelse for delegasjonen vil være til det beste.

Vel, jeg slutter meg til den skissering som er gitt av instruksene, og så har vi det spørsmål som for meg er det dominerende, stående åpent, uten å ha tatt standpunkt til det.

Utenriksminister Lange: Jeg vil gjerne si at vi gjør det vi kan for å støtte delegasjonen, for det første ved at de har flyabonnement på avisene. Men vi som har vært der over i New York, vet at det er naturligvis usikkert. Vi sendte dem også, som jeg sa, i meldings form kvintessensen av hvert av disse møtene, og vi har sendt dem med flypost den redegjørelsen jeg ga her i første møte over nyttår, og har fått den reaksjon tilbake at de var svært glad over å konstatere hvordan de generelle synsmåter der falt helt i tråd med de tanker de selv hadde gjort seg der borte. Og de meldinger vi har fått fra dem, og som jeg har referert her, har også vist hvordan det ikke har vært noen divergens i de avgjørende vurderinger på noe punkt.

Jeg vil meget gjerne ta opp til overveielse med Regjeringen om jeg skal gjøre noe i en eller annen av de retninger som her har vært antydnet, for å forsterke delegasjonen der borte. Den har en gang - det var før jul da det enda var en del av stortingsrepresentantene derover - sendt en anmodning om at jeg skulle komme over. Da vurderte Regjeringen det slik at min plass i en så vanskelig situasjon var her som medlem av Regjeringen og i Stortinget. Og jeg ville synes det var vanskelig å reise nå. Men vi har jo en annen mulighet, som vi kan ta opp til vurdering - eller andre muligheter. Jeg vil derfor gjerne drøfte det med Regjeringen uten at jeg kan binde meg på stående fot. Men jeg forstår det da slik at den instruks jeg skisserte, den skulle ha tilslutning her.

Til hr. Uttheims spørsmål vil jeg si i tilslutning til formannen at det er ikke overveiende sannsynlig at den situasjon oppstår at de må ta standpunkt på så kort varsel at de ikke kan få det forelagt hjem. Men hvis det er et spørsmål om timer - og det kan det i visse situasjoner være, så har man naturligvis muligheten med telefon. Men det er radiotelefon, og man er avhengig av de atmosfæriske forhold, og det har hendt meg flere ganger i transatlantiske telefonsamtaler at nok det jeg har sagt, er kommet frem og er hørt på den andre siden, men jeg har ikke kunnet høre et ord av det som ble sagt på den andre siden, og når de da skal orientere om stillingen ved valg situasjoner, er det lite tilfredsstillende. Det har altså vært telefonsamtaler jeg har tatt, og det jeg har sagt er kommet frem, men jeg har ikke kunnet høre reaksjonen på den andre siden. Og slikt kan skje begge veier, og det er man ikke herre over, det

kommer her an på de atmosfæriske forhold. Jeg tror imidlertid at vi kan være ganske sikker på at så sant det er mulig å komme frem, gjør delegasjonen hva den kan for å komme i forbindelse med oss.

Sven Nielsen: Jeg håper at vi ikke kommer i den situasjon at det blir nødvendig å ta standpunkt for Amerika og mot Storbritannia eller omvendt, for jeg tror at både Amerika og Storbritannia er like fullt oppmerksom som vi er på at det farligste som kan hende i denne situasjon, er en splittelse i FN. At Amerika er irritert over at det går så sent, er ikke noe rart, det er jo de som har satt inn alt i Korea, det er deres folk som faller, og at de vil få dette til en avslutning så snart som mulig, kan man godt forstå. Man kan også forstå litt av Storbritannias stilling, for de har ganske andre interesser i Østen å vareta, og det er ikke lett for Storbritannia å slippe taket der borte, de holder igjen så lenge som mulig. Men jeg tror etter de uttalelser som falt i Underhuset, at Storbritannia i siste instans vil gi seg og følge Amerika. Et absolutt, totalt militært nederlag i Korea ville jo være et forferdelig slag for de Forente Nasjoner, men det vil allikevel være et slag som de Forente Nasjoner vil overleve. En splittelse innen organisasjonen vil FN ikke overleve.

Moseid: Jeg er enig i utenriksministerens antydning av hvorledes han vil orienterte, jeg synes det må være en løsning som foreløpig i all fall byr seg fram.

Når jeg forlangte ordet, var det nærmest for å ta avstand fra den tanke som formannen fremholdt, at vi skulle kunne stille hemmelige dokumenter som vi har her i komiteen til disposisjon uten videre. Det må jeg bestemt ta avstand fra. Hvis det overhodet skulle være tale om det, måtte det jo forelegges Stortinget og behandles der på forhånd, men jeg kan ikke skjønne at det ville være riktig. Jeg tror vi må være tilfreds med at Regjeringen gjennom forhandlingene har kjennskap til stemningen her og på det grunnlag kan orientere. Det bør ikke komme noen detaljerte opplysninger om hvorledes de enkelte medlemmer i utenrikskomiteen har uttalt seg her, det ville være meget farlig. Jeg mener som sagt at både formelt og i henhold til de forpliktelser vi har, kan det ikke stilles til rådighet uten at det i tilfelle har vært forelagt i Stortinget på forhånd, og det tror jeg ikke det bør bli tale om.

Sven Nielsen: Jeg glemte å si at hvis vi noen gang har bruk for en sterk delegasjon i de Forente Nasjoner, var det nettopp nå. Det er naturligvis det kjedelige at nettopp de personer som kan gjøre nytte der borte, vil man gjerne ha hjemme i denne situasjon, men hvis det er mulig å finne en utvei der, tror jeg det ville være heldig.

Formannen: Jeg forstår det da slik at det er enighet om den instruks som utenriksministeren skisserte, men for at det skal være helt klart, kunne jeg nok be stenografene forsøke å finne den frem.

Utenriksminister Lange: Jeg kan kanskje for enkelhets skyld si til hr. Friis at det standpunkt jeg refererte som antydning fra Regjeringen, er ikke ment fra

Regjeringens side som mer enn en antydning, og det siste jeg sa til statsministeren var at dette ville jeg legge frem i utenrikskomiteen og høre reaksjonen på i utenrikskomiteen. Og det jeg skisserte, det var da hva jeg etter denne diskusjon oppfatter som den overveiende oppfatning i denne komite, altså den oppfatning som har størst utsikt til å samle denne komite, og - i den menn denne komite representerer Stortinget - samle Stortinget.

Det gikk ut på at hvis spørsmålet om å presse frem den amerikanske resolusjon til votering allerede nå i første omgang blir stilt på spissen, så skulle den norske delegasjon gå mot en votering nå, helt i samsvar med den instruks som ble gitt i går, at vi må ha klarlagt så langt det er menneskelig mulig hva det siste tilbud fra Peking innebærer.

Hvor det gjelder realiteten, hvis altså et sådant forsøk på utsettelse ikke skulle føre frem, og man allikevel må ta standpunkt til den amerikanske resolusjon, så skulle den norske delegasjon arbeide i kontakt med britene og de andre for at man kunne søke å få en tilkjennegivelse fra amerikansk side i komiteens møte av det som har vært sagt underhånden, at man ved å stemme for resolusjonen som helhet ikke er bundet til senere vedtak om sanksjoner, og at delegasjonen, under forutsetning av at man kan få det til - hvilket jeg skulle anse for meget sannsynlig - da kunne stemme eventuelt for den hele resolusjon. Det er den skissering av en instruks som jeg ga, og jeg vil selvfølgelig ta kontakt tilbake til Regjeringen for å høre om det der er avgjørende innvendinger. Det er ikke mulig å si om det kan skje i samlet regjering eller i Regjeringens utvalg for disse sakene.

Formannen: Om jeg bare må få tilføye - det ligger selvsagt i utenriksministerens tanke - men det må være klart, at det man også må forsøke, er å unngå særskilt votering over punkt 9, sanksjonspunktet.

Utenriksminister Lange: Ja, unngå delt votering.

Friis: Jeg vil da gjerne ha sagt at min oppfatning ligger nærmere den instruks som Regjeringen var kommet fram til, enn den som man nå er kommet fram til.

Johan Wiik: Jeg har forstått det slik at vår oppgave hele tiden har vært å forsøke å medvirke til at det ikke blir noen splittelse der borte - det har vært vår oppgave, og at vi skal støtte ethvert forsøk på å få til en ordning slik at det kunne være håp om å komme ut av denne Korea-krisen på den fredeligste måte. Jeg har forstått det slik at *det* har vært vår innstilling.

Et annet forhold som kanskje vil melde seg, om ikke enda, er at vi kanskje til slutt blir nødt til å treffe et valg, idet vi kan konstatere det skille som utvilsomt er til stede. Når vi skal treffe det valget, har vi naturligvis et tredje hensyn, nemlig hensynet til oppfatningen her hjemme, og den er utvilsomt også for å støtte enhver bestrebelse for å komme ut av det på den mest mulig fredelige måte.

Hvis det valget forelå at vi skulle ta standpunkt i dag, så ville ikke jeg ha kunnet si at jeg ville anbefale så ubetinget å støtte oss til Amerika, fordi jeg mener

det slik at den veien er i all fall den mest farefulle. Og kommer det til et skisma, slik at Amerika drøfter og overveier å trekke seg tilbake fra det arbeid i Europa, så vil uansett hvilken stilling vi tar, England og Frankrike gå en annen vei. Jeg kan ikke tenke meg at Amerika vil opprette en forsvarslinje i Europa, bestående av Amerika, Norge, Danmark, Belgia og Holland - det kan jeg ikke tenke meg. Jeg håper - og jeg vil si at det er min forutsetning i hvert fall at våre folk der borte gjør de største anstrengelser for å bygge bro slik at det ikke blir et skisma. Men jeg vil jo si at det er visse uttalelser fra Amerika som kan gjøre en nervøs, også når det dreier seg om det fremtidige arbeid her i Europa. Det er jo kommet frem, ikke fra Hoover eller Taft, men selv fra demokratiske senatorer nå meget sterke anklager mot FN, og de har sagt nokså åpent at Amerika ikke bare må trekke seg ut av Korea, men at de må trekke seg ut av de Forente Nasjoner. Under slike forhold vil jeg jo si at det er i grunnen ikke så lett for meg å innrømme at Amerika har absolutt rett på alle punkter.

Selvik: I motsetning til hr. Friis vil jeg gi til kjenne at jeg er langt mer tilfreds med den instruks som er formulert nå til slutt av utenriksministeren, enn den første som ble referert her. Skulle det skje at en votering blir tvunget frem i kveld - jeg håper vi unngår det - så kan ikke jeg se at vi har noe valg, vi må da etter min oppfatning følge Amerika, og vi skal ikke gjøre så altfor mange krumspring, i all fall ikke for åpen scene. Det er en ting vi skal være oppmerksom på. Vi behøver naturligvis ikke tvile om det hr. Hegna fremholdt, at England også er oppmerksom på at forbindelsen med Amerika ikke må brytes, men vi skal ha det klart for oss at forholdet England - Amerika tåler en ganske større belastning enn forholdet til oss. Amerikanerne kan vel komme til å trekke seg ut av Europa, men det kommer aldri til å oppgi de britiske øyer. Det tror jeg begge parter har klart for seg, og derfor tåler forholdet England - Amerika en større belastning enn forholdet Amerika - Norge og de kontinentale europeiske land. Jeg tror at det punktet skal vi ha krystallklart for oss.

Når vi reiser betenkeligheter overfor sanksjoner, er det naturligvis riktig, jeg deler disse betenkeligheter, men vi skal ikke være blinde for at de engelske betenkeligheter er ikke identiske med våre. De har svære økonomiske interesser der, og så har de også hensynet til et samvelde som de skal holde sammen.

Møtet hevet kl. 15.50.